

# KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe  vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 32 K, na  $\frac{1}{2}$  strani 16 K, na  $\frac{1}{4}$  strani 10 K in na  $\frac{1}{8}$  strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah št. 3.

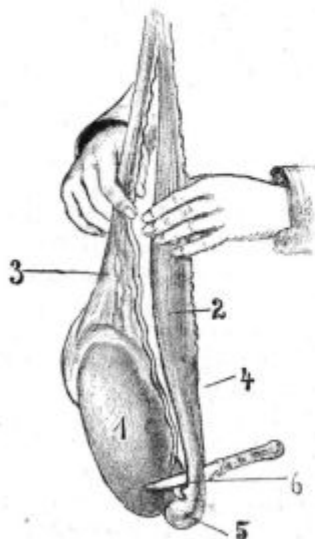
St. 21. V Ljubljani, 15. novembra 1901. Leto XVIII.

**Obseg:** Kopljenje bikov. — Zelena zgodnja magdalenka. — Uspehi gnojenja travnikov s Tomasovo žlindro in s kalijevo soljo, oziroma s kajnitom. Kdaj in kako se sadi pitan kostanj ter kako se požlahtnjuje z japonskim kostanjem. — Razvijanje cepljenja vinske trte po Avstro-Ogerskem in njegovo današnje stališče. (Dalje.) — Najprimernejše, vrste krompirja. — Premovanje mrjascev v St. Jerneju. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

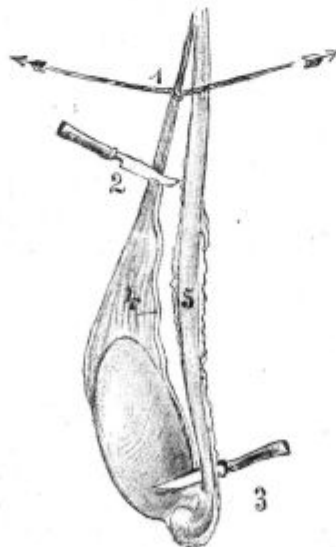
## Kopljenje bikov.

V veliki pokrajini slovenske dežele kmetovalci svoje bika še sami kopijo, in sicer večinoma na jako

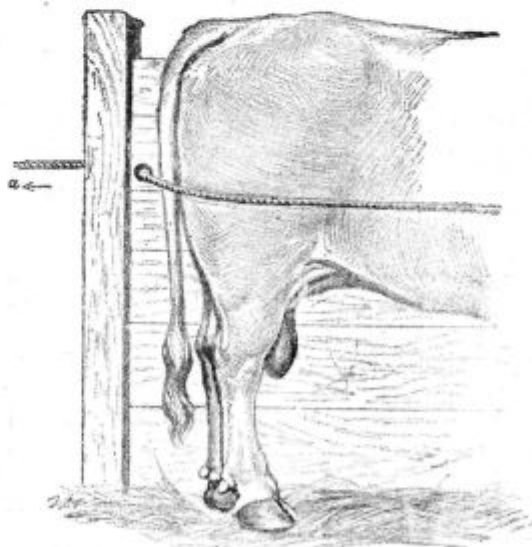
roke, in vse, kar pri kopljenju rabi, mora biti istotako snažno. Rezač naj si dobro umije roki z milom; še bolje je, če jih slednjič spere s karbolovo vodo. Med delom naj si roki sproti umiva. Nož, katerega rabi za



Podoba 52.



Podoba 54.



Podoba 56.

surov in neumesten način, pri čemer mnogo živalij nevarno zbolijo in tudi pogine. Ker pravilno kopljenje z nožem nikakor ni težko, je torej vsak pameten človek more sam zvršiti, zato je v nastopnih vrstah popišemo. Pri kopljenju je glavni pogoj srečnega izida največja snaga, in sicer naj ima rezač popolnoma čiste

kopljenje, naj bo skrbno osnažen in naj pred porabo leži par trenutkov v vreli vodi, da se zagotovo zamore vsi nevarni trosi. Isto je tudi storiti z motvozom, ki se rabi. Ob tej priliki opozarjamo naše gospodarje, da tudi vselej takrat, kadar dajo svoje živali skopiti kakemu rezaču iz poklica, strogo gledajo na tu popisano

snago, ker le tedaj se je mogoče ubraniti tako nevarnemu prisadu. Nož naj se med delom večkrat osnaži in vtakne v vrelo vodo in naj se celó ne poklada na tla ali na druga nesnažna mesta. Če se gleda, kako naši rezači kopijo prasiče in svinje, če se vidijo njih umazane roke in umazana priprava, potem se pač ni čuditi, če toliko skopljenih živalij pogine, in to skoraj izključno za prisadom.

Kolikor prej se bik skopi, tem laže se delo zvrši in tem manj dobi vol obliko bika, in zadnji del se v primeri s sprednjim bolje razvija. Pri pozno rezanih volih se močnejše razvijeta vrat in prsi.

Ravna se pri kopljenju bikov takóle.

Najprej je mošnja močno napeti, in nato se koža od zgoraj navzdol skoz in skoz prereže z ostrim nožem. Sedaj se prikaže modo (jajce), ki je tako, kakor je kaže podoba 52. Na tej podobi je 1 modo, 2 je del semenskega traku s skupno kožico, 3 je del semenskega traku s semenskim vodnikom, z žilami in s čutnicami, 4 so žile odvodnice od postranskega moda in 5 je mesto, kjer je prirastel semenski trak. — Sedaj se prereže od zgoraj navzdol, kakor kaže podoba 52., skupna kožica, ki se pri 6 popolnoma odreže ali odtrga od moda. Nato se prime s palcem in s kazalcem desne roke prav močno vsled prereze ločeni semenski trak ter se modo z levo roko toliko časa suče v tisti smeri, kakor kaže podoba 53., da se odtrga. K temu je seveda potrebno nekoliko vaje.

Pri starejših bikih pa ta način ni priporočen, ker živali lahko izkrvave, temveč je postopati tako, kakor kaže podoba 54. Ta podoba kaže, kako je s prezo ločen semenski trak od skupne kožice, ki se pri 3 popolnoma prereže, ter se semenski trak pri 1 z motvozom trdno poveže in pri 2 z nožem prereže.

Dober je tudi tisti način, pri katerem se s semenskim trakom naredi voz, kakor kaže podoba 55., pri čemer je trak toliko vun izvleči, da se dá zanjka narediti in zadržati.

Po kopljenju je živalim dati zadosti čiste in suhe stelje ter jih je varovati prepiha.

Večje živali je po kopljenju bolj pomalem krmiti. Kmalu po kopljenju se pokažejo precejšnje otekline, katerih ni treba posebej zdraviti. Čeprav skopljena žival manj ali več trpi, bolešno stanje vendar kmalu poneha in se je smrtne nevarnosti za žival le tedaj bati, če se je naredila kaka posebna hiba, ali če je vsled nesnage pritisnil prisad. Posebno je paziti, da je semenski trak dobro podvezan in z njim tudi mala žila dovodnica (glej 2 na podobi 55.), ki pelje k postranskemu modu (glej 5 na podobi 52.), drugače lahko nastane smrtonosno izkrvavenje.

Ker se stari biki ne kopijo lahko, zato navadno ob kopljenju ni treba živalij na tla vreči in povezati, temveč zadostuje dobro privezati jih za rog, ter jih z vrvjo h kaki steni pritisniti, kakor kaže podoka 56.

### Zelena zgodnja magdalenka.

Kakor drugega sadja, imamo dandanes tudi hrušek že toliko vrst, da ne vemo več, katerim bi dali prednost,

kadar hočemo zasaditi kak vrt, kajti vsak si želi imeti v svojem nasadu razne vrste, in sicer take, ki napravljajo lepa drevesa, ki prav zgodaj in prav pozno zoré, dalje take, ki dajejo lep, velik in zelo okusen sad. Vsak si pa želi imeti tako drevo, ki vsako leto obilno rodi in ktereга sad v takem času zori, ko je še drugega malo in se da torej dobro v denar spraviti. In to je iz gospodarskega stališča tudi popolnoma prav, kajti kaj nam koristi, če sadimo sadno drevje kar tjavendan, ne glede na njega dobroto in rodovitnost ter na druge okoliščine, ki pridejo ravno pri sajenju sadja v poštev.

Kakor ne bo pravilno ravnal sadjar, zelo oddaljen od mest in prometnih zvez, če bo sadil le zgodnje, oziroma le namizno sadje, tako ne bo pravilno postopal sadjar, nahajajoč se blizu mest, če bo sadil sadje, spodobno večinoma le za napravo sadnega mošta.

Kdor ima svoje posestvo blizu večjega mesta, ali pa vsaj blizu ugodnih prometnih zvez, tisti naj pomnožuje le tako sadje, katero more kmalu in dobro v denar spraviti. On naj torej sadi le prav zgodaj in prav pozno zoreče vrste, kajti te imajo vedno visoko ceno. Nasprotno naj pa posestnik, ki je od mest oddaljen, sadi v večji množini za mošt in daljno prevažanje sposobne vrste, ker na ta način se mu bo pridelovanje sadja najbolje izplačalo.

Prav lepo namizno sadje, kakeršno si mi mislimo in kakeršno se sploh v boljših trgovinah zahteva, se da doseči le na špalirjih. Vzgojitev in oskrbovanje špalirjev zahteva pa zopet precej potrpežljivosti in znanja, kar pa se pri naših priprostih posestnikih pogreša.

Vendar utegne vsakdo prav lepo sadje doseči na priprost način, samo da sadi primerne vrste in da drevesa umno posadi, namreč v pravilno pripravljene 1 do 2 m široke in 70 do

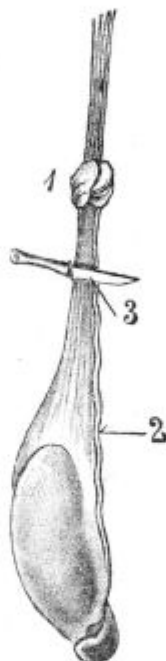
80 cm globoke jame; ne globlje kakor je poprej rastlo; ne pregosto, marveč jako narazen, da se morejo drevesne korenine in krone prosto razprostirati na vse strani. Dalje naj mu odkaže le dober svet in kolikor se da tudi solnčno in zavetno lego ter naj drevesno krono in, če treba, tudi deblo, vsako leto ali pa vsaj vsaki dve leti osnaži, in kar je nepotrebneга, odstrani in končno drevju vsako 3. leto dobro pognoji, posebno z umetnim gnojem (s Tomasovo žlindro ali s superfosfatom, s kajnitom ali s kalijevo soljo in s čilskim solitrom), ker to pospešuje rast, sadje pa lepše postane ter tudi dobi prijetnejši okus in barvo.

Ne bomo sedaj tu naštevali raznih vrst sadja, posebno hrušek, ki bi se dale z uspehom blizu velikih mest radi svoje rodovitnosti in lepote ter zgodnje ali pozne zoritve priporočati, ker se takih po raznih zasebnih, posebno pa trgovskih vrtovih veliko vrst dobi, marveč hočemo tu omeniti vrsto, ki bi dajala v nekaterih krajih prav lepe dohodke, namreč zeleno zgodnjo magdalenko.

Sad te hruške je bolj majhen, a jako okusen, sladak in sončnat. Zori v bolj južnih krajih jako zgodaj, že julija, torej ob času, ko so hruške na trgih še po 0-80—1 K kg; in kar je o tem drevesu posebno omeniti, je to, da vsako leto dobro obrodi, če se le neko-



Podoba 53.



Podoba 55.

liko oskrbuje, in da je v cvetju tudi v vetrovnih legah neobčutljivo. Tudi se da to drevo lepo v piramidi vzgojiti, torej v obliki, ki je pri hruškah najpriporočljivejša.

Fr. G.

## Uspehi gnojenja travnikov s Tomasovo žlindro in s kalijevo soljo, oziroma s kajnitom.

Praški nemški strokovni list „Der deutsche Landwirth“ je nedavno prinesel spis, ki je na podstavi izkušenj pojasnoval, za koliko se je čisti donos na hektaru pri rastlinah povečal, če se je gnojilo s Tomasovo žlindro in s kajnitom. Iz tega spisa posnamemo, da je bilo na enem hektaru travnika za 148 K več čistega dobička, ako so ga pognojili z 8 meterskih stotov Tomasove žlindre in z ravno toliko kajnita. Vrhu tega je pa imelo seno s tako pognojenega travnika 2—2½ % več beljakovin v sebi in se pri računu niti ni vzel v poštev učinek gnojenja v naslednjih letih. Z ozirom na ta spis objavimo v nastopnem dveletne poskuse s tema gnojiloma, ki so objavljeni v „Thüringer landw. Zeitung“. Pri teh poskusih so nakošeno seno vseh poskusnih parcel strogo ločili. Seno so potem na travniku precej, ko je bilo suho, stehali. Praktični kmetovalec more uspeh gnojenja šele tedaj presoditi, ako ga primerja s stroški. Tak račun je razviden iz tu pridejane tabele. 100 kg Tomasove žlindre je stalo na mestu preskušališča 1897. l. 5 mark in 10 vinarjev, 1899. l. 5 mk. 6 v., 100 kg kajnita 1897. l. 3 mk. 10 v., 1898. l. pa 3 mk. (Ena marka nemške veljave ima 100 vinarjev ter je vredna v našem denarju 1 K 20 h). 100 kg sena je stalo 6 mk. Iz pridejane tabele so razvidne vse razmere, kakor tudi povišanje čistega dohodka.

oziroma sedaj namesto s kajnitom s kalijevo soljo. Kalijeve solni nič drugega kakor očiščen kajnit, in namesto 300 kg kajnita zadostuje 100 kg kalijeve soli, ki izdatno manj stane. 300 kg kajnita ima v sebi 39 kg kalija ter stane 15 K, a 100 kg kalijeve soli ima v sebi 40 kg kalija, pa stane le 12 K 60 h.

Gnojenje s temi gnojili se najbolje izvršuje jeseni, in sicer na travnikih ob vodi, koder preté povodnji, najbolje precej, ko neha paša, ali ko se spravi otava. Na ta način jesensko deževje gnojila precej spravi v zemljo ter je potem izključena nevarnost, da bi jih odnesla povodenj.

## Kdaj in kako se sadi pitan kostanj ter kako se požlahtnjuje z japonskim kostanjem.

V zadnji številki „Kmetovalca“ je tako vprašal g. P. K. v G. Ker imam podpisani v vzgojevanju visokodebelnatega pitanega kostanja ali marona že mnogoletnih skušenj in ker smo letos na Grmu tudi že japonski maron s prav povoljnim uspehom cepili na navadni drobni užitni kostanj, hočem na zgornje vprašanje odgovoriti naslednje.

Nikakor ne kaže, da bi visokodebelnat, bodisi z domačim ali pa z japonskim maronom cepljen kostanj vzgajali v drevesnici, da bi ga potem presajali na stalno mesto. To pa zato ne kaže, ker se velika večina v drevesnici vzgojenih visoko cepljenih kostanjev na stalnem mestu v prav kratkem času do tal posuši, in naj bodo še tako pravilno presajeni. Reči smem, da je od sto iz drevesnice na stalno mesto še tako pravilno presajenih kostanjev komaj 20 do 30 čez dve leti še živih; ostalim se posuše debela od vrha pa noter do tal. Iz tal (iz korenininega vratu) zažene vsako drevo prav obilo poganjkov, ki se spremene v mladike,

Gnojenje	Seno in otava skupaj				Večji pridelek kakor na negnojenem					Stroški gnojenja		Čisti donos		
	1897/98 skupaj		povprečno na leto		1897/98 skupaj		povprečno na leto			1897/1898 skupaj	povprečno na leto	povprečno na leto		
	množina	vrednost	množina	vrednost	množina	vrednost	množina	vrednost	%			Mk.	% od stroškov	
										kg.	Mk.			kg.
Negnojeno . . . . .	1.800	486-00	4.050	243-00	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kajnit . . . . .	10.850	651-00	5.425	325-50	2.750	165-00	1.375	82-50	33-95	36-60	18-30	128-40	64-20	350-82
Tomasova žlindra . . . . .	11.775	706-50	5.887	353-23	3.675	220-50	1.837-5	110-25	45-37	81-28	40-64	139-22	69-61	171-28
Tomasova žlindra in kajnit . . . . .	13.300	798-00	6.650	399-00	5.200	312-00	2.600	156-00	64-20	117-88	58-94	194-12	97-06	164-68

Kakor je razvidno iz tabele, je že tehtnica pokazala večji pridelek pri vsakem gnojenju. Najugodnejši učinek je imelo skupno gnojenje s Tomasovo žlindro in s kajnitom. S tem gnojenjem se je pridelalo na ha 2600 kg več sena ali 64·2 % več kakor na negnojenem svetu. Večji dohodek je presegal stroške gnojenja za 97 mk. 6 v. za ha. Tudi kajnit samzase je z ozirom na stroške dal veliko dobička, a zemlja se je popolnoma izkoristila le s skupnim gnojenjem.

Na podlagi teh poskusenj, ktere so pa potrjene tudi po opazovanjih po drugih krajih, moremo prav toplo priporočati gnojenje s Tomasovo žlindro in s kajnitom,

in iz teh bi se prav lahko vzgojilo novo deblo; ali kaj, ko je divje (ni cepljeno). Zakaj se kostanjeva, v drevesnici visoko vzgojena ter visoko cepljena drevesa na stalnem mestu tako obnašajo, mi je uganka. Sicer se pa prav tako obnašajo tudi v drevesnici vzgojena necepljena kostanjeva drevesa, kakorhitro se posade na stalno mesto. In ker je temu tako, kaže pitan kostanj takole saditi ter ga požlahtniti z japonskim maronom. Zdaj na jesen se vloži navadni drobni užitni kostanj tako v zabo, da pride na dno za kaka dva prsta peska, na tega plast kostanja, vrhu tega zopet pesek i. t. d. do vrha. Tako vlaganje kostanja imenujemo stratificiranje. S pokrovom zabit stratificiran kostanj se mora čez zimo tako globoko zakopati v zemljo, da ga zimski

mraz ne doseže. Na pomlad, nekako v pričetku meseca aprila, se pogleda, ali je kostanj že izkalil ali ne. Ako še ni izkalil, se pusti še dlje na miru; ko pa izkali, potem se zaboj dvigne iz zemlje in s kostanjem se nadalje takole ravna. V drevesnici se ob lancu napravijo po 50 cm narazen vstrične, za dlan globoke brazdice. V te brazdice se s kakim klinom napravijo luknje po 30 do 40 cm narazen, v ktere se urno vtaknejo nekoliko prikrajšane koreninske klice kostanjeve ter se zasujejo z mešancem. Koreninica (klica) se zato skrajša, da kostanj napravi namesto ene same srčne korenine mnogo stranskih, kar izdatno olajšuje izkopavanje drevesec iz drevesnice in saditev na stalno mesto. Seveda se tako drevesce tudi rajše prime.

V drevesnici se mali kostanjčki puste kvečjemu dve leti; bolje pa je, če se že enoletni pazno presade na stalno mesto. Tukaj se potem v drugem letu tik tal skrajšajo ter se s količki zaznamuje, kje stoje. Tako skrajšano drevesce zažene iz korenininega vratu mnogo poganjkov, kateri se pa razen najmočnejšega vsi odstranijo. Iz najmočnejše mladike se potem na stalnem mestu vzgoji visoko deblo stem, da se stranski poganjki priščipnejo in se le glavni pusti na miru. Iz poščipanih poganjkov nastale kratke mladike se porežejo vsako pomlad. Tako se postopa toliko let, da je deblo dovolj visoko, ktero se potem cepi za lubad (za kožo) s cepiči domačega ali japonskega marona. V ta namen mora biti podloga že popolnoma sočna, cepič pa ne sme biti sočen. Zato morajo biti cepiči do požlahtnjevanja v hladni kleti v pesku zasuti. Požlahtnitev za lubad sprejme kostanj jako rad; vsi drugi načini so pa le malo ali niso celo nič vredni. Kar se je letos na Grmu domačega kostanja cepilo s cepiči japonskega marona, se je prijelo kar vse. Kako pa bode ta vrsta pitanega kostanja prenašala našo zimo, pokaže skušnja. R. Dolenc.

## Razvijanje cepljenja vinske trte po Avstro-Ogerskem in njegovo današnje stališče.

(Dalje.)

Pod površjem zemlje pa so Vipavci cepili, oziroma precepljali svoje oprhljivke ali sicer nepravne trte zato, ker so se rajše prijele kakor nad površjem; vrhu tega jih pa še grubati ni bilo treba. Vipavci sploh nikdar niso bili veliki prijatelji grubanja, in so se ga posluževali le v sili, ne pa kakor Dolenjci in Štajerci splošno, da bi si zgoščali in pomlajali trte. V ta namen so Vipavci od nekdanj podsajali in gnojili.

Danes seveda stari vipavski način cepljenja trt nima nikakega pomena več, kajti upotrebiti bi se utegnil kvečjemu tedaj, če bi kdo mislil ameriški matičnjak, ki bi postal nepotreben, spremeniti v reden vinograd. V tem slučaju se pa ne smejo — kar je samoobsebi razumljivo — trte cepiti pod zemljo, ampak v primerni višini, recimo za ped nad zemljo. Če bi se trte cepile pod zemljo, potem bi se cepiči močno okoreninili, in trtna uš bi se naselila na evropskih koreninah ter bi trte uničila.

Ker je prvotni ogerski način zelenega cepljenja trt gledé povezovanja zelo težaven, se tudi on po novih cepljenih vinogradih ni razširil, ampak je ostal v rabi le na Ogerskem, pa še tam le v krajih, kjer so ga bili že od nekdanj vajeni. Povsodi drugodi so ga pa le poskusili, in ostalo je tudi le pri poskušnji.

Priporočati so pa žečeli po Avstro-Ogerskem drug način zelenega cepljenja, namreč Herman Göthejev način. Göthe je leta 1872. prišel iz Nemčije v Avstrijo, namreč na Nižjeavstrijsko, v Klosterneuburg. Tamkaj je bil nekaj let popotni učitelj za vinstvo in sadjarstvo, in potem je postal vodja deželne štajerske vinarske in sadjarske šole v Mariboru. Izumil je pa Göthe svoj način zelenega cepljenja v Badenu pri Dunaju š-le potem, ko se je dal zaradi šibkega zdravja v Mariboru upokojiti. Ta mož zasluži, da ga ravno zaradi te izumitve visoko cenijo ter da se mu postavi v vinskem slovstvu Avstro-Ogerske spomenik priznanja in hvaležnosti, kajti kje bi bili dandanes še s preustrojitvijo po trtni uši opustošenih vinogradov, posebno po slovenskih vinorodnih deželah, da nismo spoznali Göthejevega načina zelenega cepljenja! — Prav prvotni način tega zelenega cepljenja je obstal v tem, da so v pravem času in v pravem vremenu poganjke ameriških trt skrajšali meter nad zemljo, ter tamkaj kolikor mogoče napošev odrezali skoz kolence. Ravno tako so odrezali skoz kolence cepič, ter so ga z bombažasto vezjo privezali k ameriškemu poganjku. Povezovanje z bombažem je pa bilo jako neukretno; potem se je pa še vez v cepič in v podlogo tako zajedla, da je silen veter cepiče lomil, če se voz ni v pravem času odvezla. No, bombažasto vez so kmalu nadomestili z gumijevo vezjo, in tako so prišli v okom, da se cepiči niso lomili in da ni bilo treba odzematih vezij.

Pa tudi Göthejev način zelenega cepljenja je v kratkem zboljšal Göthejev naslednik, nižjeavstrijski popotni učitelj za vinstvo in sadjarstvo H. Jablancy. Zboljšal je pa ta mož Göthejevo zeleno cepljenje v tem, da je začel podlagine poganjke in cepiče namesto skoz kolence rezati skoz člene med kolenci, kar je cepljenje samo, posebno pa povezovanje neprimerno zljajšalo, ne da bi bil vsled tega uspeh cepljenja slabši; nasprotno, bil je še uspešnejši.

Da je treba oboji ti požlahtnitvi šele pogrubati, se razume samoposebi. Grubanje vpliva na cepljene trte prav ugodno posebno v težkem ilnatem svetu. Ameriške, v zemljo položene mladike se namreč zelo okoreninijo, in ker se jim pri grubanju navadno tudi dobro gnoji, rastejo ter rodé prav dobro. Vipavci se pa z grubanjem le niso mogli sprijazniti, ker mu tudi v prejšnjem, predtrtnoušnem času niso bili vajeni. Ko vinograde zasajajo na novo, sade divje ameriške trte takoj v pravi gostosti v vinograd, (torej nič prerediti, da bi pozneje grubali), gnoje jim pri sadiju dobro, in v drugem letu jih na zeleno cepijo, toda prav nizko pri tleh, kvečjemu dobro ped od tal, tako da sicer koristno, pa drago grubanje popolnoma odpade.

Herman Göthe je pa izumil še neki način, ne sicer cepljenja, marveč porabe zelenega cepljenja v trtnici namesto na stalnem mestu v vinogradu. Ta način ima namen v trtnici vzgajati cepljenke, da se z njimi zasajajo vinogradi; cepijo se namreč že potaknjenci. V trtnico se vlagajo čisto kratki, komaj malo ped dolgi ameriški ključki navpično toliko narazen, da se poznejša dela lahko zvršujejo. V drugem letu se že cepijo na zeleno 30 do 40 centimetrov nad zemljo. Po tem načinu se dobe pač krasne cepljenke, namreč kaj močno okoreninjene cepljene bilje; le to je sitno — kakor je dokazala skušnja na Grmu in drugodi — da takim cepljenkam iz nepoznanega vzroka popolnoma ne dozore vsi poganjki podloge, pač pa cepiči. In tako se dogaja, da je treba dosti cepljenk zavreči, ker jim podloge niso dozorele. Sicer se je pa pri požlahtnje-

vanju potaknjencev pokazala še ta napaka, da je težavno dobiti dosti tako tankih cepičev, kakeršnih zahtevajo podloge.

(Dalje prihodnjič.)

## Najprimernejše vrste krompirja.

### I.

Ako hočemo pridelke po naših njivah zboljšati in na ta način pomnožiti dohodke iz poljedelstva, potem je treba, da izkoriščamo novejšje izkušnje, da sejemo le dobra semena in da pridelujemo take rastlinske vrste ali sorte, ki bogato rode in dajejo sploh boljše pridelke kakor domače.

To velja za vse kmetijske rastline, še posebno pa za krompir.

Znano nam je, da imamo na stotine krompirjevih vrst in da ni kmetijske rastline, ki bi bila v svojih lastnostih tako različna kakor je krompir, zlasti kar se tiče rodovitnosti. Res je sicer, da je tudi pri krompirju pridelok pred vsem odvisen od dobre ali slabe letine, od gnojenja, zemlje itd., ali vendar je resnica, da različne krompirjeve vrste v enakih okolnostih prav različno rode. Imamo vrste, ki dajejo komaj osemkratno seme nazaj, pa tudi take, ki dajejo petnajstkratni pridelok in še več.

To pa ni vseeno za nas, ali dobimo na 1 ha po 250 q krompirja ali pa le 125 q ali pa še celo manj.

Ako si hočemo zboljšati pridelke pri krompirju, moramo pred vsem na to gledati, da pridelujemo kolikor moči rodovitne vrste, kajti čim več je pridelka, tem več je čistega dohodka.

Prav tako moramo v današnjih razmerah gledati tudi na to, da pridelujemo krompir, ki je trden proti boleznim, ki ne gnije in ne trpi po krompirjevi plesni.

Znano nam je, da krompir napadajo posebno v mokrih letih razne bolezni na listih in na gomolju. Med temi je posebno nevarna krompirjeva plesen, tisti palež, ki v kratkem času uniči cimo in se razširi tudi na gomolje. Proti tej bolezni imamo precej dobro sredstvo v pravočasnem škropljenju z raztopino modre galice in apna; ali kakor nas uče dosedanje izkušnje, ni pričakovati, da bi se naši gospodarji tako poprijeli tega škropljenja, kakor so se ga poprijeli pri trtah. Mnogo je pa tudi takih boleznij pri krompirju, ki napadajo le gomolje in se ob vlažnih letih razširjajo le po zemlji.

Zaraditega nam proti vsem tem boleznim ostane kot najvažnejši pripomoček to, da sadimo vrste, ki so trdne in neobčutljive za take bolezni.

Seveda je pri odbiranju krompirjevih vrst gledati tudi še na druge dobre lastnosti, zlasti na to, da so okusne in cenjene v trgovini in da se dobro ohranijo čez zimo in ostanejo okusne do novega pridelka.

Če pregledujemo naše domače vrste, vidimo, da ne ustrezajo tem zahtevam, ker so ali premehke in preveč občutljive za bolezni, ali nam pa dajo le srednje pridelke.

Naš domač rumeni krompir ima to napako, da je močno podvržen gnilobi in da tudi premalo rodi. Res, da je prav okusen, ali to ne zadostuje v današnjih razmerah.

Tudi ribničan je močno opešal. Ta vrsta je sicer sloveča zaradi svojega dobrega okusa, ali kaj nam pomaga dober okus, če pa premalo rodi in nam še ta pridelok rad gnije?

V zadnjih letih se je pri nas močno razširil ameriški krompir onejidovec, in sicer po vsi pravici. Ta krompir močno rodi, je okusen in trden proti boleznim in zasluži, da ga tudi naprej pridelujemo. Po nekterih krajih se je pa že precej sprevrgel in bo treba seme nanovo dobiti, da se ohrani njegova bogata rodovitnost. Prav rodoviten je tudi orjaški modri krompir, ki se pa za saditev ne priporoča, ker postane pozimi na enem koncu popolnoma steklast (glažast, žajfast). Takisto malovreden je krompir carinja, ki se je že tu in tam začel saditi. Ta krompir je zelo debel in navidez prav rodoviten, vresnici je pa rodovitnost njegova le srednja, okus pa prav slab. Razen tega je ta vrsta tudi gnilobi podvržena. Prav dobro se pa sponaša Agnelijev biser, ki se že nekaj let sadi pri naprednejših gospodarjih. Ta vrsta se odlikuje po svoji bogati rodovitnosti, po dobrem okusu in po svoji trdnosti nasproti raznim boleznim, in zasluži zaradi tega, da jo tudi še naprej pridelujemo.

Te vrste so pri nas najbolj razširjene, in zato sem jih tudi na kratko označil.

Kakor rečeno, imamo pa na stotine drugih vrst, ki se nam priporočajo zastran svojih odličnih lastnostij,

Da se prepričamo o vrednosti teh vrst, zlasti takih, ki so v zadnjem času vzgojene, je potrebno, da delamo poskušnje, kajti le pravilno napravljene poskušnje nam kažejo, katera vrsta je za naše kraje primerna in katera ne.

R.

(Konec prihodnjič.)

## Premovanje mrjascev v Št. Jerneju.

Dne 4. t. m. je priredila kmetijska podružnica novomeška premovanje mrjascev v Št. Jerneju. Ta razstava je imela namen pokazati, koliko se je v krškem okraju povzdignila reja mrjascev, po drugi strani pa vzpodbuditi ondotne gospodarje k reji dobrih mrjascev. Ker je bilo vreme za to prireditev jako ugodno in ker se je vršil tega dne tudi semenj v Št. Jerneju, je bila razstava v vsakem oziru dobro obiskana.

K premovanju so pripeljali 23 mrjascev, ki so bili vsi več ali manj požlahtnjeni z belo jorkširsko pasmo; nekaj mrjascev je bilo tudi čistokrvnih. Razstavljene mrjasce si je pa ogledalo na stotine gospodarjev.

Razstava se je priredila na precej obsežnem dvorišču Majzeljnove gostilne; le škoda, da niso bile prirejene ograje, ki so za take svrhe neobhodno potrebne.

Presojevalna komisija, obstoječa iz gg. Josipa Dularja iz Vavte Vasi, Franciška Fabijana iz Gradišča, Franciška Majzeljna iz Bele Cerkve, Viljema Rohrmana z Grma in c. kr. višjega okraj. živinozdravnika Tomaža Wirgler-ja iz Krškega je določene premije izlahka razdelila in porabila za to še pet premij po 10 K, ki so ostale od razstave v Novem Mestu, tako da se je vsega skupaj razdelilo 15 premij.

Pred razdelitvijo je imel pristav V. Rohrman daljši nagovor na zbrane gospodarje, v katerem je pojasnil namen razstave in naglašal veliko važnost dobrih mrjascev za napredek prasičje reje. Pojasnil je, kako je treba mrjasce za pleme odbirati in na kaj vse je gledati pri takem odbiranju, kakor tudi, kake vrednosti je jorkširsko pleme za zboljšanje domače reje. Pri tej priliki je tudi označil pomanjkljivosti nekterih razstavljenih živalij in vnmal gospodarje, da skrbne ne le za dobre mrjasce, ampak tudi za zadostno število mrjascev,

opozarjajoč navzoče na neugodne nasledke, ki se kažejo ob pomanjkanju mrjascev in ki obstoje v tem, da se svinje ne ubrejijo, da so manj rodovitne in da dajejo slabše razvite mladiče. Ako ni mogoče posamezniku skrbeti za dobavo potrebnega mrjasca, naj se združeno poprimejo take reje.

Nato so se razdelile premije, in so prejeli po 20 K: Janez Dular iz Zgor. Maharovca, Frančišek Borse iz Zgor. Maharovca, Jernej Piletič iz Dol. Starevasi, Frančišek Unetič iz Zavineka pri Sv. Križu, Alojzij Udovč iz Zaloga pri Zburah; premije po 10 K pa: Jera Majzelj iz Št. Jerneja, Frančišek Rodič iz Gorenje Vasi, Janez Strojini iz Ostroga, Mica Pirnar iz Dobrave, Jernej Smrekar iz Redule, Jože Kočevar iz Stare Vasi pri Škocijanu, Ignacij Mencin iz Čučje Mlake, Martin Rangus iz Sela, Ivan Pfeifer iz Leskovca in Martin Borse iz Maharovca.

Splošno se je slišala želja, da bi se take razstave prirejale tudi v bodoče in da bi se v prihodnjem letu priredila tudi razstava za plemene svinje.

Slednjič je pristav V. Rohrman zahvalil presojevalno komisijo za trudoljubivost, županstvo za podporo, c. kr. kmetijsko družbo v Ljubljani pa za sredstva, s katerimi je bilo mogoče prirediti to velepoučno in koristno premovalje, obetajoč, da se hoče tudi v bodoče poganjati za to, da se pospešuje prasičja reja v krškem okraju s takimi premovalji.

Razstava je trajala od devetih do dvanajstih dopedne in si je razstavljene živali ogledalo vse polno gospodarjev.

## Vprašanja in odgovori.

**Vprašanje 181.** Pri nas trdijo nekteri, da je s strojem posneto mleko skoraj sama voda, da ni nič vredno in da je vsled tega brezpomembno za krmo; nekteri celo trdijo, da je škodljivo, ker se pretaka v mlekarni po kovinskih cevih in ker gre skoz kovinski stroj. Koliko je na tem resnice? (M. z. v P.)

**Odgovor:** Te trditve so budalosti, kakeršne spravljajo na dan nevedni ljudje vselej, kadar se kaj novega uvede, da z ene strani morejo škodovati njim zopernim novotarijam in da z druge strani opravičijo to svojo zopernost in se vrhutega še kažejo prav pametne. — Kovinske cevi, posnemalni stroj in vse mlekarsko orodje prav nič ne spremeni mleka, in je posneto mleko v mlekarni večinoma bolj zdravo kakor tisto, ki se valja po lesenih žetartjih in starih latvicah v zaduhlih shrambah. — Posneto mleko je za jed, posebno pa za živinsko krmo zelo veliko vredno, da, skoraj se sme trditi, da je posneto mleko za krmo ravno toliko vredno, kolikor neposneto. — Neposneto mleko ima v sebi povprečno 4 % toliščobe, 4 % dušičnatih spojin (sira), 4 % ogljikovih hidratov (mlečnega sladkorja) in precej rudninskih snovij. Posneto mleko ima v sebi vse to, razen toliščobe, koja se mu s posnemanjem vzame. Če smo mleku vzeli le toliščobo (pri posnemanju se v resnici le ta vzame), ali je redilnost mleka zato manjša? Ne! Žival rabi za tvorjenje krvi in mesa le dušičnate spojine, in te so v mleku v sirnini, ki je pa v posnetem mleku še vsa tista kakor v neposnetem. Toliščoba in ogljikovi hidrati služijo v živalskem telesu le za tvorjenje toplote in delavne sile, in šele tedaj rabi žival za tvorjenje toplote in sile dušičnate spojine, če je v krmi premalo ogljikovih hidratov. Če pokladamo živini mleko, raste in se debeli izključno le od sirnina, toliščoba in mlečni sladkor pa tvorita toploto in silo. Ker pa za tvorjenje toplote in sile zadostuje v mleku nabajoči se mlečni sladkor, zato je toliščoba odveč, in mi z neposnetim mlekom živini nepotrebno pokladamo toliščobo,

ktero kot presno maslo lahko veliko bolje v denar spravimo. Tako krmljenje je torej potratno. Če pa pokladamo posneto mleko, pa žival dobi vso mlekovo sirnino, ki je potrebna za tvorjenje krvi in mesa, z mlečnim sladkorjem ji pa damo zadosti tistega, kar dela toploto. Iz tega je razvidno, da je posneto mleko za starejše odstavljene živali skoraj toliko vredno, kakor neposneto. Ker je pa v mleku veliko rudninskih snovij, zlasti fosforovokislega apna, ki so važne za razvoj živalskega okostja, zato za mlado živino ni boljše krme od posnetega mleka. Z največjim pridom se poklada posneto mleko dva meseca starim odstavljenim prasičem, kteri se s to krmo v 3 do 4 mesecih tako zrede, da so za prodaj, ker svetovni trg zahteva danes le tako blago, ktero se obenem najbolj izplača vzgajati. Taki prasiči splačajo pokrmjeno posneto mleko skoraj po 4 h kilogram. Če mleko posnemamo s strojem, dobimo povprečno  $4\frac{1}{2}$  kg presnega masla iz 100 kg mleka, ki plača pri ceni 230—240 K za 1 kg presnega masla kilogram mleka po odbitih stroških z dobrimi 8 h, in če se nam izplača krmljenje posnetega mleka s slabimi 4 h za kilogram, potem spravimo kilogram neposnetega mleka po 12 h v denar. To je jako lep uspeh, ki se pri umnem mlekarkstvu z največjo lahkoto povsodi doseže, če je mlekarna še tako daleč od železnice.

**Vprašanje 182.** Ali je dobro kravam 4—6 tednov pred otelitvijo zavleči s telohom, da ne postanejo ovčičave in da store bolj zdrava teleta? (V. P. v N.)

**Odgovor:** S telohom zavleči ima pri nekterih boleznih svoj pomen, a zdravo in brejo kravo s tem mučiti je budalost, ki nima prav nobenega pomena in ne koristi ne kravi in ne teletu.

**Vprašanje 183.** Kakšna krma je najbolj prikladna kravi, ki pripuščča, da stori zdravo in močno tele ter da dobi veliko mleka? Ali je dobra koruza, ječmen ali rž, korenstvo, pšenični otrobi i. t. d.? (V. P. v N.)

**Odgovor:** Kadar krava pripuščča, naj se ne polni s krmo, zlasti z malo prebavno ne, temveč naj se krmi z manjšo množino lahko prebavnih krmil, kterim se doda tečnih močnih krmil. Prenapolnjen vamp in čreva tiščé na mladiča, da se ne more razvijati, zato pride na svet majhen in slaboten. Pokladajte torej zadnji čas, zlasti pa ves zadnji teden manj krme kakor poprej, a zato prebavnejšo, ter dodajajte kakšno močno krmilo. Taka močna krmila so stro to ali kuhano žito razen rži, ki ni priporočena, ker napenja, potem otrobe in oljne tropine. Posebno dobre so lanene tropine, ali še boljše je kuhano laneno seme, ker ta krmila niso le izredno redilna, temveč posebno dobro vplivajo na zdravje in na mlečnost.

**Vprašanje 184.** Precej, ko prasiča zakoljem, zrečem špeh, ga nasolim ter ga čez kaka dva dni napol razpustim. Poznej, ko ga rabim, ga seveda popolnoma razpuščam, in pri tem tako silno poka, da hoče zabelo kar iz ponve nesti. Kaj je vzrok temu pokanju zabele pri ognju? (J. V. v Sv. P.)

**Odgovor:** Sol potegne vodo nase, bodisi iz špeha ali iz zraka in naberejo se v špehu vodene kaplje. Ker je voda težja kakor mast, silijo kaplje proti dnu zato so v ponvi večinoma pri dnu. Ako postavite potem ponev k ognju, spremeni se vodena kaplja v par, pri čemer jo pa zadržuje obdajajoča jo mast. Slednjič parova sila premaga in si poišče ob glasnem poku pet v zrak. Ker gre voda kot težja vedno proti dnu, zato tista zabela vedno bolj poka, ki je hranjena na dnu posode, ker je bolj vodena. Bodi omenjeno, da špeh od ikravih prasičev pri razpuščanju tudi poka, in to iz istih razlogov.

**Vprašanje 185.** Jeli priporočeno travnike branati ob času, ko zmrzuje? Ali se pri tem ne pokvarijo preveč korenine? (M. T. na D.)

**Odgovor:** Kadar so tla zmrzla, je brananje brezpomembno, ker brana ne more v tla, kajti namen brananja je

zemljo rahljati in takorekoč rastline okopavati, da more zrak v zemljo, ki vsestransko blagodejno vpliva na rodovitnost zemlje. Iz tega vzroka je najboljši čas za brananje spomladi, predno rast splošno prične, in če se pri tem korenine kaj poškodujejo, to prav nič ne škodi.

**Vprašanje 186.** Slišal sem, da je dobro žrebeči kobilici kakor tudi mladiču pokladati bobovo moko. Ljudje pravijo, da dobi žrebe od bobove moke prav močne kosti. Jeli to res in koliko bobove moke se sme primeroma na dan pokladati? (J. J. v Z.)

**Odgovor:** Bobova moka je jako redilno krmilo, ker ima v sebi veliko beljakovin in v resnici dobro vpliva na razvoj okostja zaradi znatne vsebine fosforovokislega apna. Odstavljenim žrebetom težkih plemen (na pr. pingavskega plemena) je prav priporočeno dajati na dan 1—2 kg boba, ker jim da moč in močno okostje. Za žrebeta žlahtnih plemen pa bob ni priporočen; za breje kobile ga je pa odločno odsvetovati. Vsikdar, kadar se z bobom krmi, nam je biti pazljivim, ker želodčni sok velikih množin boba ne more prebaviti; bob se v želodcu razkrajja, in razvijajoči plini napenjajo. Suh bob se v želodcu napne, zato ga je pokladati le strtega ali zmletega ter dobro pomešanega z drugo krmo. Zaradi napenjajočih lastnostij more bob, pokladan v prevelikih množinah, povzročiti otrpnjenje želodca, in njegove grenke snovi rade povzročijo zaprtje v čreveh.

**Vprašanje 187.** Pri nas se boče gradila železnica, zato vprašam, kako se mi je vesti pri prodaji zemljišč železnici in kakšne pravice ima železnica do zemljišč? (J. L. v N.)

**Odgovor:** Železniško podjetje kupuje potrebna zemljišča po sporazumljenju; ako se pa sporazumjenje ne doseže, stopi v moč razlastitveno postopanje, t. j. poklicani cenilci cenijo zemljišče, in sodišče izreče potem prisilno prodajo na podlagi cene, katero so določili cenilci. Dandanes se ne plačujejo več izredno visoke cene, in skušnja uči, da je boljša lepa poravnava kakor razlastitveno postopanje.

## Gospodarske novice.

\* Umetna gnojila oddaja družba neprestano in je do sedaj došla naročila z malimi izjemami že zvršila. Ker je družbi za prihodnje dni od tvornice za gotovo obljubljenih 12 vagonov Tomasove žindre, ji bo mogoče vse zaostale in novo došle naročitev zvršiti. Družba oddaja vsa umetna gnojila po že večkrat objavljenih cenah, za gnojenje travnikov pa oddaja sedaj

Tomasovo žindro, 18 % tno po 6.50 K 100 kg, oziroma po 36 h za vsak kilogramski odstotek fosforove kisline.

Kalijevo sol 40 % tno . . . po 12.60 K 100 kg

Kajnit . . . . . 5.— " 100 "

Vse cene veljajo z vrečami vred, in sicer v družbenem skladišču, ali na ljubljanskih kolodvorih.

\* Oljne tropine, in sicer lanene, ima družba zopet v zalogi, ker se ji je posrečilo dobiti iz neke druge tvornice to močno krmilo po razmerno nizki ceni. Lanenega semena se je namreč že dve leti sem tako malo pridelalo, da je danes cena za to seme in naravno tudi za lanene tropine silno visoka. 100 kg lanenega semena stane 34 K. Družba bo oddajala lanene tropine, dokler bo kaj zaloge, 100 kg po 19 K z vrečami vred. Oddajajo se pa le cele vreče po 50 kg. Ker je bilo mogoče družbi kupiti do novega leta le 3 vagona, zato nujno pozivljemo, da se vsak, ki želi pokladati te tropine svoji živini, precej zglesi in se z zadostno množino do novega leta preskrbi. Ponavlja je opozarjamo živinorejce na veliko redilno moč in na ugodno vplivanje na rast, mlečnost in zdravje, katero imajo lanene tropine. Lanene tropine imajo v sebi 12 % tolščobe in 28 % beljakovine, ki sta skoraj po-

polnoma prebavni, dočim imajo dobri pšenični otrobi le 3 1/2 % tolščobe in 13 1/2 % beljakovine, od katerih je pa le 3/4 prebavnih. 1 kg lanenih tropin je za krmo toliko vreden, kolikor 3 kg dobrih pšeničnih otrobov; če pa upoštevamo, da prihajajo k nam večinoma slabi, drobni ogerski otrobi, ki imajo razne sleparske primese, pa lahko rečemo, da izda 1 kg lanenih tropin za 4 kg ogerskih otrobov. Vrhu tega imajo lanene tropine v sebi veliko fosforove kisline, ki je jako važna za tvorjenje kostij in sploh za zdravje, zato živina ob pokladanju teh tropin bolje raste, uspeva in se debeli ter je bolj mlečna in zdrava. Mlada živina brez ovsca ali brez oljnih, zlasti lanenih tropin niti prav ne uspeva. Živinorejci, pokladajte torej svoji živini lanene tropine, pokladajte mesto 1 kg otrobov 1/2 kg tropin, pa boste ceneje krmili in imeli več uspeha! Letos pa, ko bo silno pomanjkanje krme, ko bo treba pri krmi zelo varčevati ter marsikaj pokrmiti, kar drugače porabimo za steljo, je pa pridelek močnih krmil nezogiben, in tu so posebno umestne lanene tropine.

\* Opozarjamo na razpis daril za stare, zveste kmetijske posle, ki je objavljen v tej številki med uradnimi vestmi, ter prosimo gg. bralce našega lista, naj posle, ki imajo pravico do daril, nanj opozore, oziroma jim pomagajo sestaviti prošnje.

## Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

### Razpis daril

iz cesarja Franca Jožefa I zaklada za stare in zveste kmetijske posle.

Iz tega zaklada, ki je bil ustanovljen l. 1898, v proslavo vladarjeve petdesetletnice, se letos odda deset daril po 20 kron.

Ta darila se razdele pričetkom meseca decembra takim kmetijskim poslom s Kranjskega, ki še sedaj služijo in se izkažejo, da so nravnega vedenja in da služijo mnogo (najmanj 30) let neprenehoma pri eninihi hiši, ki se peča s kmetijstvom, pa doslej še niso bili obdarovani.

Prošnje je vložiti

do 5. decembra t. l.

pri podpisnem odboru.

Vsaka prošnja (ktere ni treba kolekovati) mora biti potrjena od domačega gospoda župnika in od županstva.

Podpisani odbor prav prijazno prosi vse one, katerim so taki posli znani, naj jih opozore na ta razglas ter jim pomagajo sestaviti prošnjo, ali pa naj jo naredo namesto njih.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 15. novembra 1901.

### Razglas

o prihodnjem tečaju na podkovski šoli v Ljubljani.

Novi šolski tečaj na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani se prične dne 1. januarja 1902.

Poleg podkovstva se učenci podkovske šole uče tudi ogle-dovanja živine in mesa.

Kdor želi priti v podkovsko šolo, naj vloži prošnjo za sprejem in naj ji priloži:

1.) izpisek iz krstne knjige (ali krstni list),

2.) domovinski list,

3.) šolsko spričevalo,

4.) učno spričevalo v dokaz, da se je podkovstva izučil pri kakem kovaškem mojstru,

5.) župnikovo ali županovo spričevalo o poštenem vedenju.

Ubožni prosilci, ki se ne morejo šolati ob svojih troških, niti ne morejo pričakovati podpore od svojecev, morejo dobiti po-

100 K podpore pri kmetijski družbi. Prošilec za podporo mora svoji prošnji poleg navedenih prilog priložiti še:

6.) ubožni list in

7.) potrdilo, da je že 2 leti bil za kovaškega pomočnika.

Prošnje za sprejem v podkovsko šolo naj se do 15. decembra t. l. pošljejo vodstvu podkovske šole v Ljubljani.

Šola bo trajala do konca junija l. 1902.

Kdor dobro prestane preskušnjo, more po postavi iz 1873. l. dobiti patent podkovskega mojstra; brez preskušnje pa sedaj nihče ne more postati podkovski mojster.

Pouk v podkovski šoli je brezplačen; učenci morajo skrbeti le za živež in za stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolskem posloppju.

Učenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na Spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še vedno premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih boleznij, pa tudi premalo izurjenih živinskih in mesovnih oglednikov, zato naj bi skrbela županstva, da dobode vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in mesovnega oglednika.

**Oton pl. Detela.**

predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

**Dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški,**  
začasni vodja podkovske šole.

## Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 27. in 28. decembra t. l., in sicer 27. decembra skušnja iz podkovstva za kovače, ki niso obiskovali podkovske šole, 28. decembra pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, ki hočejo delati to skušnjo, naj se oglase pri podpisnem vodstvu do 15. decembra t. l.

**Vodstvo podkovske šole v Ljubljani,**  
dne 23. oktobra 1901.

**Dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški.**

## Razglas.

Ker je okrožje podpisane podružnice zelo obširno, prizadeva pobiranje udnine s tem, da se nabiralna pola nosi od uda do uda, preveč stroškov. Zaradi tega in da se oživi zanimanje za podružnično delovanje, je podružnični odbor v svoji zadnji seji imenoval zaupne može, kateri imajo v mesecu novembru vsakega leta od starih udov pobrati udnino za prihodnje leto, nabirati nove ude in nabrati denar izročati načelstvu najzadnje do dne 5. decembra. Razen tega imajo ti zaupniki ob določenem času sprejemati naznanila za brezplačne trte in drevesa, ista tudi sprejemati in udom oddajati ter po svojih močeh podpirati podružnični odbor v njegovem delovanju.

Ti zaupniki so p. n. gg.: 1. graščak Ludvig baron Berg in župnik Ivan Virant za občino Mokronog; 2. župnik Ivan Hladnik za občino Trebelno; 3. graščak Anton Ulm za Šmarjeto in okolico; 4. Frančišek Prijatelj za občino Trzišče; 5. Frančišek Zupančič in Leopold Vidmar za občino Št. Rupert in 6. župnik Frančišek Jarc za mirensko občino.

P. n. podružnični udje, obrnite se v imenovanih zadevah do teh gospodov zaupnikov ter jim izročite sigurno do konec novembra predpisano udnino.

**Mokronoška kmetijska podružnica,**  
10. novembra 1901.

**Anton grof Barbo,** načelnik.

## Kletarski tečajji.

Gotovo ni treba dokazovati, da stoji kletarstvo na Kranjskem na najnižji stopnji, katero sploh more zavzemati. Skoraj neverjetno in za strokovnjaka neumevno je, kake napake se vrše pri nas ob trgatvi, pri kipenju mošta in pri ravnanju z vinom. Skrajnji čas je torej, da se naši vinogradniki in drugi udeleženci poprimejo umnega kletarstva, s čegar pomočjo je edino mogoče iz dobrega grozdja pripraviti tudi dobro, zdravo in trpežno vino čistega, nepokvarjenega okusa. Da se prizadetim da prilika spoznati ne samo pravilno kletarjena vina, ampak tudi umno kletarstvo samo, namerava podpisani pri državni vzorni kleti v Rudolfovem tudi tekom letošnje zime prirediti vsaj tri kletarske tečaje, in sicer meseca decembra, januarja in februarja po enega. Vsak tečaj, h kateremu bode mogoče pripustiti kvečjemu le 20 udeležencev, bode trajal tri dni.

Podpisani bode poučeval teoretično in praktično v vsem, kar je treba danes vinogradniku v kletarstvu znati. Kdor se misli enega teh tečajev udeležiti, naj se blagovoli zglasiti do 25. novembra pri podpisancu in obenem navesti, kterege meseca se želi tečaja udeležiti. Primerno vabilo z natančnim sporedom dobi vsak najpozneje do 10. dotičnega meseca. Z ozirom na to, da je umno kletarstvo za naše vinogradnike velikega pomena, pričakuje podpisani, da nihče, komur je res kaj na napredku, ne zamudi te ugodne prilike.

**Bohuslav Skalicky,**

tehnični vodja državnih vinarskih zadev na Kranjskem v Rudolfovem.

Št. 17.373.

## Razglas

o zглаševanju žrebcev za spuščanje.

Na podstavi deželnega zakona z dne 18. februarja 1885 (dež. zak. št. 13.) se s tem splošno naznanja, da morajo posestniki žrebcev, kateri hočejo v prihodnji spuščalni dobi spuščati svoje žrebce za plemenitev tujih kobil, zglasiti te svoje žrebce

najpozneje do 10. decembra 1901

pri političnem okrajnem oblastvu, v čegar okolišu se nahaja stajališče žrebčev. Dovoljeno je zglasilo izvršiti pismeno ali ustno; obenem pa je naznaniti ime in priimek, potem stanovišče žrebčevega posestnika, kakor tudi pleme, starost, barvo in stajališče žrebčev. Za žrebce sploh pod štirimi leti in za noriške žrebce pod tremi leti se ne dajejo dopustila za spuščanje.

Kje in kdaj bode izborna komisija zglashene žrebce pregledovala in zanje dajala dopustila, dá se ob svojem času na znanje.

**C. kr. deželna vlada za Kranjsko.**

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1901.

## Listnisa uredništva.

L. T. v K. Smer Vašega pridelovanja krompirja je pridelovat kolikor možno zgodnji krompir, ki se drago prodaja proti severu, in se Vam proti temu nikakor ne izplača pridelovati krompir za izvoz v jutrova kraja, na kterege čas zoritve ne vpliva in kateri se na širnih njivah drugih dežel veliko ceneje prideluje. Vaša dolžnost je torej skrbeti za one zgodnje krompirjeve vrste, ki imajo spomladi kot ncv krompir visoko ceno. Pri nas na Kranjskem je seveda zopet drugače. Kar se pa tiče krompirjeve vrste, za katero vprašate, mi nimamo izkušenj; potrebne so najprej poskušnje z njo, ker dotična vrsta raste v svoji domovini v zelo subem podnebbju in na skoraj peščenih tleh, dočim imate Vi prav težko zemljo, na kateri krompir jako rad boleha za peronosporo.

A. H. v Z. D. Če živinozdravnik ni mogel pomagati, moremu tem manj mi. Pred vsem je vedeti, kaj je vzrok bolezni, potem šele bi radi pitanja mogli dati odgovor.